

Podmínky a následek**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[2013](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2013](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 2. 5. 2013
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 2. 5. 2013

Podmínky a následek

Někdy – podle dosavadního způsobu vyjadřování – nemá následek jednu příčinu, nýbrž hned několik (výbuch není způsoben ani přítomností třaskavé směsi, ani škrtnutím sirky nebo přeskočením jiskry, ale vše je ještě podmíněno uzavřeným prostorem, v němž se vytvořila třaskavá směs a kde se objevila jiskra nebo plamínek). Pravá příčina by pak vlastně byla úplnou a dostatečnou podmínkou toho, co následuje. Je ovšem otázkou, zda vůbec taková ryzí kauzální souvislost existuje, tj. zda vždycky takových nezbytných dalších podmínek není víc až velmi mnoho. – Bývá také zvykem mluvit o tzv. spouštěcích mechanismech. Někde jsou takové „spouštěče“ nápadné, ale je možné, že jich je zapotřebí vždycky, jen že jsou často skryté nebo dokonce (za použití dosavadních metod) neurčitelné. A je možné (z mého hlediska vysoce pravděpodobné) že podrobnější studium nejrozličnějších takových spouštěčů (a zejména těch nenápadných a skrytých) ukáže, že na počátku každého takového procesu (který nemusí nutně být událostí celkem, nýbrž procesem jako „celek“ vnitřně neintegrováných, tedy celou pluralitou takových procesů, až někde na konci musí jít o pravé události) jsou skutečné „počátky“ v plném slova smyslu, tedy počátky už ničím z minulosti nevyvolané resp. nezapříčiněné. (Ale stejně je tu problém, jak vlastně dochází k „jednotnému“ následku, který nemá jednu příčinu, nýbrž jen několik podmínek).

(Písek, 130502-4.)